

Praksa sudova opšte nadležnosti

POVLAČENJE TUŽBE I LITISPENDENCIJA

Da bi povlačenje tužbe proizvelo pravno dejstvo, sud mora doneti rešenje kojim se konstatuje povlačenje tužbe uz poštovanje procedure propisane članom 196. ZPP-a.

Sve do pravosnažnosti ovog rešenja, postupak po toj tužbi nije okončan, pa je prigovor litispendencije osnovan ukoliko je tužilac pokrenuo novu parnicu između istih stranaka o istoj pravnoj stvari.

Ovo bez obzira na činjenicu da se postupak po prvoj tužbi nalazi u prekidu.

Iz obrazloženja:

Obzirom da je u prvostepenom postupku utvrđeno da u pogledu istog zahteva među istim strankama teče parnica pred Opštinskim sudom u B. P. pod poslovnim brojem P 918/03, pravilno je prvostepeni sud, a primenom citiranih zakonskih odredaba, odbacio tužbu u ovoj pravnoj stvari.

Neosnovani su navodi žalbe da je prvostepeni sud trebao da zastane sa postupkom do završetka postupka pred Opštinskim sudom u B. P., obzirom da se postavlja pitanje od kojeg momenta bi trebalo konstatovati povlačenje tužbe protiv tuženog S. B., da li od momenta kada je podneskom traženo povlačenje tužbe (30. VI 2005) ili od momenta kada je tražen nastavak postupka (18. VII 2005), obzirom da je postupak prekinut, ili je trebalo da Opštinski sud u B. P. donese odluku po ovom pitanju, a imajući u vidu odredbu člana 216. stav 3. ZPP-a kojom je propisano da parnične radnje koje je jedna stranka preduzela dok traje prekid postupka nemaju prema drugoj stranci nikakvo pravno dejstvo, te da njihovo dejstvo počinje tek pošto postupak bude nastavljen.

Tačno je da je određen prekid postupka koji se vodi pred Opštinskim sudom u B. P. rešenjem tog suda poslovni broj 918/03 od 18. XI 2003. godine, i da je tužilac podneskom od 18. VII 2005. godine tražio nastavak postupka, o čemu navedeni sud nije odlučio, kao i da je tužilac podneskom od 30. VI 2005. godine povukao tužbu protiv tuženog B. S., a da prvostepeni sud nije odlučio ni po tom pitanju. Međutim, te činjenice nisu od uticaja za odlučivanje u ovoj pravnoj stvari. Parnični postupak teče za vreme prekida postupka. Činjenica da je jedan postupak prekinut ima za posledicu da parnične radnje koje je jedna stranka preduzela dok traje prekid postupka nemaju nikakvo pravno dejstvo prema drugoj stranci, ali samo u pogledu tog postupka, u smislu odredbe člana 216. stav 3. ZPP-a, dok u odnosu na sve ostale postupke, postupak koji je prekinut teče. Iako je postupak pred Opštinskim sudom u B. P. prekinut, i iako je tužilac u tom postupku podneskom izjavio da povlači tužbu u odnosu na tuženog B. S., taj postupak nije okončan, pa je osnovan prigovor litispendencije, obzirom da je odredbom člana 197. stav 3. ZPP-a propisano da dok parnica teče ne može se u pogledu istog zahteva pokrenuti nova parnica među istim strankama, a ako takva parnica bude pokrenuta, sud

će tužbu odbaciti. Nije bilo osnova da prvostepeni sud zastaje za postupkom u konkretnoj situaciji, obzirom da činjenica da o istom zahtevu već teče parnica nije razlog za zastajanje postupka, već je, naprotiv, odredbom člana 279. stav 1. tačka 3. ZPP-a izričito predviđeno da će sud, u slučaju da o istom zahtevu već teče parnica, odbaciti tužbu.

(Rešenje Okružnog suda u N. Sadu, Gž 1089/06 od 8. XI 2006)

TROŠKOVI POSTUPKA U SPOROVIMA IZ PORODIČNO-PRAVNIH ODNOSA

Kada se radi o sporu iz porodično-pravnog odnosa pitanje naknade troškova parničnog postupka se rešava primenom člana 207. Porodičnog zakona, a ne odredaba ZPP-a, osim onih situacija kada se u smislu člana 202. Porodičnog zakona primenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

Iz obrazloženja:

Pobijanim dopunskim rešenjem Opštinskog suda u N. S. odbijen je zahtev tužioca kojim traži da mu tuženi nadoknadi troškove parničnog postupka i određeno je da svaka stranka snosi svoje troškove parničnog postupka.

Ispitujući prvostepeno rešenje u granicama razloga navedenih u žalbi, a pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tač. 1, 2, 5, 7. i 9. ZPP-a u vezi čl. 388. ZPP-a, ovaj sud nalazi da je pobijano rešenje doneto bez tih povreda i uz pravilnu primenu odredbe čl. 207. Porodičnog zakona koji propisuje da o naknadi troškova postupka u vezi sa porodičnim odnosima sud odlučuje po slobodnoj oceni, vodeći računa o razlozima pravičnosti.

Naime, tužilac je protiv presude Opštinskog suda u N. S., posl. br. P 295/06 od 30. III 2006. godine izjavio žalbu jer ista presuda ne sadrži odluku o troškovima, pa je ovaj sud smatrajući žalbu predlogom za donošenje dopunskog rešenja, rešenjem posl. br. Gž 3882/06 od 12. VII 2006. godine spise predmeta vratio prvostepenom sudu da postupi u smislu čl. 344. st. 4 ZPP-a, pa je prvostepeni sud postupio po uputstvu ovog suda i doneo pobijano dopunsko rešenje.

U članu 202. Porodičnog zakona predviđena je supsidijarna primena odredaba Zakona o parničnom postupku, te su navodi žalbe tužioca u pogledu primene čl. 149. ZPP-a bez pravnog osnova. Naime, u konkretnom slučaju radi se o sporu iz porodično-pravnog odnosa, pa se pitanje naknade troškova parničnog postupka ima rešiti primenom Porodičnog zakona, obzirom da je navedeno pitanje regulisano čl. 207. Porodičnog zakona, dok se u pogledu pitanja za koja je Porodičnim zakonom drugačije predviđeno, primenjuje Zakon o parničnom postupku, a prema čl. 202. Porodičnog zakona.

(Rešenje Okružnog suda u N. Sadu, Gž 6038/06 od 2. XI 2006)

DIREKTNA REVIZIJA

Kada jedna stranka izjavi žalbu sa alternativnim predlogom za revizijsko odlučivanje, protivna strana je dužna u odgovoru na žalbu da se decidirano izjasni da li prihvata predlog da o ovom pravnom leku odlučuje Vrhovni sud Srbije.

Iz obrazloženja:

Pobijanom presudom, prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtev tužioca i tuženog obavezao da tužiocu na ime duga isplati ukupan iznos od 499.533,04 dinara, sa zakonskom zateznom kamatom i to na iznos od 198.519,95 dinara, počev od

16. X 2001. godine do dana isplate, na iznos od 13.760,64 dinara, počev od 24. X 2001. godine do dana isplate, na iznos od 91.327,25 dinara, počev od 06. XI 2001. godine do dana isplate, na iznos od 104.617,96 dinara, počev od 5. XII 2001. godine do dana isplate, te na iznos od 91.327,24 dinara, počev od 26. XII 2001. godine do dana isplate, kao i da tužiocu na ime naknade troškova parničnog postupka isplati iznos od 158.768,00 dinara, sve u roku od 15 dana pod pretnjom izvršenja.

Protiv ove presude, žalbu (odnosno direktnu reviziju) je blagovremeno izjavio tuženi, zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka (iz člana 361. stav 2. tačka 5. ZPP-a) i pogrešne primene materijalnog prava, podnoseći je u smislu člana 389. ZPP-a na odlučivanje Vrhovnom sudu Srbije, radi zaštite javnog poretka i potrebe ujednačavanja sudske prakse zauzimanjem stava o ovom spornom pravnom pitanju koje je po mišljenju tuženog od prejudicijelnog značaja za odlučivanje u većem broju istovetnih postupaka protiv istoga pred Opštinskim sudom u N. S., kom sudu je predložio da osporenu prvostepenu presudu preinači tako da tužbeni zahtev tužioca odbije kao neosnovan ili pak da istu ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na odlučivanje po opštim pravilima parničnog postupka.

Tužilac je na žalbu tuženog (odnosno direktnu reviziju) podneo prigovor, u kome je, između ostalog, istakao da prema članu 389. i članu 394. ZPP-a revizija (pa ni direktna) nije dozvoljena kada se tužbeni zahtev odnosi na potraživanje u novcu, ako vrednost predmeta spora pobijanog dela pravosnažne presude ne prelazi 500.000,00 dinara, da imajući u vidu da je u konkretnom slučaju vrednost predmeta pobijanog dela pravosnažne presude 499.553,04 dinara nema mesta direktnoj reviziji, niti razloga da se tužilac saglasi sa tim da o tome odlučuje Vrhovni sud Srbije, jer se po mišljenju tužioca ima smatrati da se u konkretnoj situaciji radi o žalbi kao redovnom pravnom leku, te da u skladu sa tim o izjavljenom pravnom leku može odlučivati samo drugostepeni sud – Okružni sud u Novom Sadu.

Međutim, uvidom u sadržinu spisa predmeta, jasno se uočava da je prva tužba u ovoj pravnoj stvari prvostepenom sudu podneta dana 22. III 2002. godine, zavedena pod poslovnim brojem P. 2151/2002, u kojoj je vrednost predmeta spora označena na 198.519,95 dinara, da je potom prvostepenom sudu podneta i druga tužba, dana 7. XI 2002. godine, zavedena pod poslovnim brojem P. 6983/2002, u kojoj je vrednost predmeta spora označena na 330.533,41 dinara, nakon čega je prvostepeni sud dana 08. I 2003. godine doneo rešenje kojim je odredio spajanje postupaka i to postupka koji je vođen pod poslovnim brojem P. 2151/2002 (po prvoj tužbi) sa postupkom vođenim pod poslovnim brojem P. 6983/2002 (po drugoj tužbi), tako da se ubuduće vodi jedinstvenim postupak pod poslovnim brojem P. 2151/2002. Na zapisniku sa ročišta za glavnu raspravu održanom dana 15. IV 2003. godine konstatovano je da je punomoćnik tužioca predao podnesak u kome je precizirao tužbeni zahtev (priložen u spisima na strani 52), tako što je, obzirom na spajanje predmeta P. 2151/2002 i P. 6983/2002. vrednost predmeta spora, sabiranjem pojedinačnih vrednosti predmeta spora – 198.519,95 dinara + 330.522,41 dinara, opredelio na 529.042,36 dinara sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom na način kako je to bliže opisano u tom podnesku. Podneskom od 19. IV 2004. godine, tužilac je putem svog punomoćnika ponovo precizirao tužbeni zahtev, ovaj put sniženjem istog na iznos od 499.553,04 dinara sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom na način kako je to bliže opisano u navedenom podnesku (strana 61 spisa). Sve napred navedeno, preduzeto je u vreme dok je bio na snazi ranije važeći Zakon o parničnom postupku ("Sl. glasnik SFRJ", br. 4/1977, 36/1977,

6/1980, 36/1980, 43/1982, 72/1982, 69/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990 i 35/1991. i "Sl. list SRJ", br. 27/1992, 31/1993, 24/1994, 12/1998, 15/1998 i 3/2002), u kome je, u članu 382. stav 2. bilo propisano da revizija nije dozvoljena u imovinskopравnim sporovima u kojima se tužbeni zahtev odnosi na potraživanje u novcu (što je ovde slučaj), ako vrednost pobijanog dela pravosnažne presude ne prelazi 300.000,00 dinara, iz čega proizilazi da je ona vreme važenja tog Zakona dozvoljena, jer vrednost pobijanog dela pravosnažne presude izvesno prelazi 300.000,00 dinara (ovde je vps. 499.553,04 dinara).

Imajući, dakle, sa jedne strane u vidu činjenicu da su sve napred opisane radnje (podnošenje obe tužbe, spajanje postupka, prvo preciziranje tužbenog zahteva, a potom i drugo, kojim preciziranjem je vrednost predmeta spora snižena) preduzete u postupku koji je pokrenut pre stupanja na snagu novog Zakona o parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 125/2004 od 22. XI 2004. godine), a sa druge strane okolnost da je pobijana odluka doneta upravo u vreme važenja novog ZPP-a, po kome, prema članu 394. stav 2. revizija pak nije dozvoljena o imovinskopравnim sporovima kada se tužbeni zahtev odnosi na potraživanje u novcu, ako vrednost predmeta spora pobijanog dela pravosnažne presude ne prelazi 500.000,00 dinara, te okolnost da je za razliku od ranije važećeg ZPP-a, u novom ZPP-u predviđena mogućnost izjavljivanja žalbe sa alternativnim predlogom za revizijsko odlučivanje (odnosno mogućnost izjavljivanja direktne revizije), povodom koje je u članu 389. stav 1. propisano da protiv presude donete u prvom stepenu protiv koje je dozvoljena revizija stranke mogu izjaviti žalbu Vrhovnom sudu Srbije u roku od 15 dana od dana dostavljanja presude, *ako stranka u žalbi predloži da o ovom pravnom leku odlučuje Vrhovni sud Srbije, a protivna stranka se sa tim saglasi*, da je u stavu 2. istog člana propisano da se presuda može pobijati ovim pravnim lekom u parnicama u kojima je dopuštena revizija, samo zbog pogrešne primene materijalnog prava i bitne povrede iz člana 361. stav 2. tačka 5. ZPP-a, da se žalba u smislu člana 390. stav 1. istog Zakona izjavljuje sudu koji je izrekao prvostepenu presudu, *da u smislu stava 2. ovog člana žalbu prvostepeni sud dostavlja na obavezan odgovor suprotnoj stranci, uz obaveštenje da se u odgovoru na žalbu može saglasiti da o ovoj žalbi odlučuje Vrhovni sud Srbije, da se u smislu stava 3. istog člana smatra da je žalba protiv prvostepene presude povučena, ukoliko se protivna stranka saglasi da o pravnom leku odlučuje Vrhovni sud Srbije, a Vrhovni sud Srbije prihvati da o njemu odlučuje zbog potrebe ujednačavanja sudske prakse zauzimanjem stava o nekom spornom pravnom pitanju, te da u smislu stava 5. navedenog člana 390. ZPP-a, ako se stranka u odgovoru na žalbu ne saglasi da o izjavljenom pravnom leku neposredno odlučuje Vrhovni sud Srbije, da će u tom slučaju drugostepeni sud odlučiti o žalbi na prvostepenu presudu po opštim pravilima*, nalaženje je ovog suda da, uzimajući u obzir činjenicu da tužilac u datom odgovoru na žalbu (direktnu reviziju) nije dao odgovor u smislu citiranih odredaba člana 390. stav 2, 3. i 5. ZPP-a nije odgovorio niti da se saglašava sa tim da o ovoj žalbi odlučuje Vrhovni sud Srbije, niti da se ne saglašava (dakle nema ni protivljenja), odnosno da isti, kako je napred navedeno, samo navodi da u konkretnom slučaju nema mesta direktnoj reviziji, niti razloga da se tužilac saglasi sa tim da o njoj odlučuje Vrhovni sud Srbije, ipak ima mesta izjavljivanju direktne revizije i da je neophodno da prvostepeni sud primerak žalbe (direktne revizije) tuženog u konkretnom slučaju dostavi tužiocu na obavezan odgovor.

Nakon što prvostepeni sud postupi u smislu ovog rešenja i pozove tužioca da da odgovor na žalbu (direktnu reviziju) tuženog, uz obaveštenje da se u odgovoru

na žalbu može saglasiti da o ovoj žalbi odlučuje Vrhovni sud Srbije, dostaviće spis predmeta na dalje odlučivanje, sve postupajući shodno članu 390. stav 2. ZPP-a. (Rešenje Okružnog suda u N. Sadu, Gž 3382/06 od 8. XI 2006)

NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE ZA DUŠEVNE BOLOVE ZBOG NAROČITO TEŠKOG INVALIDITETA BLISKOG LICA

Naknada nematerijalne štete za duševne bolove zbog naročito teškog invaliditeta bliskog lica može se priznati samo u izuzetno teškim situacijama kada kod oštećenog bliskog lica pored visokog stepena invalidnosti i naruženosti postoje takve promene na telu koje u okolini izazivaju strah, zgražavanje, žaljenje i drugu negativnu reakciju zbog kojih su srodnici u svakodnevnom životu izloženi tome da negujući oštećenog stalno saosećaju sa njegovim patnjama i zbog toga trpe intenzivne duševne bolove.

Iz obrazloženja:

U postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je tužilac prvog reda, kao pripadnik JNA tokom 1991. godine ranjen za vreme ratnih dejstava, kada je zadobio tešku telesnu povredu zbog koje je ostvario status ratnog vojnog invalida IX grupe sa 30% invaliditeta. U vansudskom postupku tužena je 27. IV 1992. godine tužiocu prvog reda na ime svih vidova pretrpljene nematerijalne štete isplatila ukupan iznos od 230.000,00 tadašnjih dinara. Nakon toga, tužilac prvog reda vodio je spor protiv tužene radi naknade nematerijalne i materijalne štete kod Opštinskog suda u N. S. u predmetu P. 1476/00, u kome je utvrđeno da je tužiocu zbog zadobijenih povreda umanjena opšteživotna aktivnost od 70%. Pored tužioca prvog reda spor protiv tužene je vodila i tužilja drugog reda radi naknade štete zbog duševnih bolova zbog naročito teškog invaliditeta supruga. Pravosnažnom presudom od 29. V 2000. godine, tužena je obavezana da tužiocu prvog reda naknadi nematerijalnu štetu zbog umanjjenja opšte životne aktivnosti od 70%, zbog naruženosti, kao i pretrpljenih fizičkih bolova i straha, te da mu naknadi materijalnu štetu za izgublenu zaradu, a istom presudom tužena je obavezana da tužilji drugog reda naknadi štetu zbog duševnih bolova zbog naročito teškog invaliditeta supruga. Presudom Vrhovnog suda Srbije Rev. 317/01 od 11. VII 2001. godine preinačena je ta presuda zajedno sa drugostepenom presudom kojom je potvrđena prvostepena presuda tako što je tužbeni zahtev drugog reda u celosti odbijen, a zahtev tužioca prvog reda odbijen preko određene visine dosuđenih iznosa naknade štete po svim osnovama. Kod tužioca prvog reda je tokom 2002. godine došlo do pogoršanja zdravstvenog stanja kao posledice ranjavanja, jer je zbog kraće noge, ukočenja u kuku i kolenu, slabosti mišića leve noge došlo do razvoja slabinsko-išijadičnog sindroma sa ograničenjem pokreta u slabinskoj kičmi lakog stepena, sa rendgenski verifikovanim znacima okoštavanja tog dela kičme, tako da tužilac prvog reda više nije sposoban da se kreće bez štapa, da čučne, podiže terete niti da se kreće dužom relacijom. Sve navedeno utvrđeno je na osnovu nalaza odgovarajućeg sudskog veštaka medicinske struke. Dalje je utvrđeno da je došlo do povećanja trajnog umanjjenja životne aktivnosti iznosi ukupno 75%, što je dovelo do naročito teškog invaliditeta. Veštačenjem je takođe utvrđen i intenzitet duševnih bolova koje trpe tužioci trećeg i četvrtog reda zbog teškog invaliditeta prvotuzioca kao oca.

Kod tako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud zaključuje da tužiocima trećeg i četvrtog reda pripada pravo na naknadu neimovinske štete na osno-

vu duševnih bolova koju trpe zbog naročito teškog invaliditeta prvotužioca kao oca shodno čl. 201. st. 3. ZOO i dosuđuje im određene novčane iznose u smislu odredbi čl. 223. ZPP.

Međutim, drugostepeni sud je pravilno primenio materijalno pravo kada je preinačio prvostepenu presudu u ovom delu i odbio tužbene zahteve tužilaca trećeg i četvrtog reda kao neosnovane, nalazeći da nisu ispunjeni uslovi iz čl. 201. st. 3. ZOO.

Naime, odredbom čl. 201. st. 3. ZOO, propisano je da sud može u slučaju teškog invaliditeta nekog lica dosuditi njegovoj deci pravičnu novčanu naknadu za njihove duševne bolove, ali to ne znači da mora dosuditi u svakom slučaju ukoliko to ne opravdavaju okolnosti datog slučaja. Stoji činjenica da je kod tužioca prvog reda došlo do povećanja njegovog trajnog umanjjenja opšteživotne aktivnosti od 5% u odnosu na prethodno cenjeno stanje, te da ono sada iznosi 75%, te da je došlo i do nastanka njegovog naročito teškog invaliditeta. Međutim, naknada štete za naročito težak invaliditet može se priznati samo u izuzetno teškim situacijama kada kod oštećenog pored visokog stepena invalidnosti i naruženosti postoje takve promene na telu koje u okolini izazivaju strah, zgražavanje, žaljenje i drugu negativnu reakciju zbog koje su srodnici u svakodnevnom životu izloženi tome da negujući oštećenog neprestano učestvuju u njegovim patnjama zbog oštećenja njegovog telesnog integriteta, kako to pravilno zaključuje drugostepeni sud u obrazloženju svoje odluke. U ovom slučaju, iako tužilac prvog reda ima ograničenja pokreta u slabinskoj kičmi lakog stepena sa okoštavanjem donjeg dela kičme i nesposobnošću za kretanje dužim relacijama jer se kreće uz pomoć štapa, on može da obavlja svoje fiziološke potrebe, nije vezan za postelju i njegove životne funkcije nisu svedene na minimum, te i pored postojanja teškog invaliditeta okolnosti ovog slučaja i po oceni Vrhovnog suda ne opravdavaju zahteve tužilaca trećeg i četvrtog reda da im se dosudi pravična novčana naknada u smislu čl. 201. st. 3. ZOO.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 1795/06 od 4. X 2006)

ODGOVORNOST VLASNIKA VOZILA

Ne može se smatrati da je putničko vozilo oduzeto na protivpravan način, pa da zbog toga vlasnik vozila ne odgovara za štetu pričinjenu njegovim vozilom kada je sin vlasnika vozila uzeo ključeve od automobila koji su mu bili dostupni i tim vozilom je pričinjena šteta.

Iz obrazloženja:

Utvrđeno je da je u noći 28. IX 1999. tuženi V. M. u svojoj kući priredio ispraćaj u vojsku svom sinu V. Pored ostalih, bio je prisutan i tuženi I. D. On je konzumirao alkohol. Ujutru je iz kuće V. uzeo ključeve vozila tuženog V. M., a koje je bilo parkirano ispred komšijske kuće, marke Jugo 45, registarske oznake NS 231-02, kome je poslednja registracija istekla 4. IX 1991. V. je uzeo ključeve bez znanja i odobrenja svog oca, tuženog M., i krenuo da tuženog I. D. i još dvojicu odveze njihovim kućama, a na pola puta upravljanje vozilom je preuzeo tuženi I. D. Pri kretanju ulicom Povrtarskom u pravcu ul. Svetožara Markovića ovo vozilo se sudarilo sa vozilom u svojini tužioca, zbog propusta oba vozača u jednakom delu.

Navedene činjenice utvrđene u prvostepenoj presudi žalbom nisu osporene. Tuženi vlasnik vozila spori svoju odgovornost za naknadu štete.

Po članu 174. ZOO, za štetu od opasne stvari odgovara njen vlasnik. Tuženi V. M. je vlasnik vozila kojim je tužiocu naneta šteta krivicom vozača tuženikovog vozila u srazmeri od 50%.

Ključeve vozila je iz kuće uzeo tuženikov sin gde mu je otac priredio ispraj zbog odlaska u vojsku, i ne može se smatrati da je na taj način vozilo oduzeto na protivpravan način, a u kom slučaju bi za štetu odgovaralo lice koje je oduzelo stvar (član 175. ZOO). U konkretnom slučaju, pošto su ključevi motornog vozila kojim je naneta šteta bili dostupni sinu vlasnika vozila, ne može se reći da je vozilo upotrebljeno bez dozvole vlasnika i da je on zato oslobođen odgovornosti (član 177. stav 2. ZOO).

(Presuda Okružnog suda u N. Sadu, Gž 2273/05 od 23. XI 2006)

DEVIZNO POTRAŽIVANJE I KAMATA

Konverzija strane valute u dinare ne može se vršiti pre ispunjenja obaveze. Kako i sporedno potraživanje deli pravnu sudbinu glavnog potraživanja, odnosno duga, to se za neblagovremeno plaćene iznose deviznog duga može obračunati domicilna kamata za period docnje, a ne zakonska zatezna kamata.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenom činjeničnom stanju u prvostepenom postupku stranke u sporu bile su u poslovnom odnosu na osnovu ugovora o zameni nekretnina od 2. III 2000. godine. Po tom ugovoru tužilac ustupa tuženom porodičnu zgradu u N. S., a u zamenu za nekretnine u budućem objektu u površini od 250 m² bliže označene u ugovoru. Tužilac je preuzeo obavezu da udruži sredstva za izgradnju 1.45 m² projektovanog prostora po ceni od 1.800 DEM u dinarskoj protivvrednosti. Ugovoreno je da nekretninu preda do 10. III 2000. godine, i svu investicionu tehničku dokumentaciju u roku od 8 dana od dana potpisivanja ugovora. SZR "R" se obavezala da izgradi objekat u roku od 18 meseci, tj. do 21. IX 2001. godine. Za slučaj docnje, tuženi je u obavezi da isplati penale u visini od 0,2% dnevno od vrednosti posebnih delova zgrade iz člana 4. ugovora. Sporazumom od 2. III 2000. godine, tužena je preuzela obavezu da isplati tužiocu protivvrednost stana od 64,43 kvm projektovane površine po ceni od 1.800 DEM u dinarskoj protivvrednosti i to najkasnije do početka gradnje poslovno-stambenog objekta. U skladu sa sporazumom tuženi je isplatio tužiocu, po nalazu veštaka, na dan 8. X 2001. godine 46.385 DEM, odnosno 25,77 m². Veštačenjem je utvrđeno da je prema građevinskoj dokumentaciji gradnja započeta 25. VIII 2000. godine, dok je rušenje postojećeg objekta počelo nakon ustupanja nepokretnosti i to po zapisniku od 21. III 2000. godine.

Nižestepeni sudovi su stanovišta da je tužilac preuzete obaveze iz ugovora u celosti izvršio, dok tuženi nije isplatio protivvrednost stana u celosti, niti predao izgrađene stanove u roku. Zato je usvojen tužbeni zahtev i tuženi obavezan da tužiocu na ime neizmirene obaveze za nepokretnost zajedno sa pripadajućom zateznom kamatom isplati 6.258.442,78 dinara i 4.877.154,47 dinara na ime ugovorenih penala.

Osnovano se u reviziji tvrdi da je ovakvo pravno shvatanje u suprotnosti sa sadržinom izvedenih pismenih dokaza zbog čega je učinjena bitna povreda iz člana 354. stav 2. tačka 14. ZPP. Tačno je da je tuženi započeo gradnju 25. VIII 2000. godine, dok je rušenje postojećeg objekta otpočelo 21. III 2000. godine. Međutim, tužilac je bio u obavezi da nekretninu preda tuženom najkasnije do 10. III 2000. godine, i svu dokumentaciju u roku od 8 dana od potpisivanja ugovora. Tokom postupka tuženi je isticao da tužilac nije predao svu potrebnu dokumentaciju i da je tuženi pribavio istu avgusta meseca 2000. godine o svom trošku, o čemu je dostavio dokaz. Navedena činjenica je od značaja za ocenu blagovremenog ispunjenja

obaveza tuženog. Na postojanje ovog propusta ukazano je u žalbi tuženog, ali isti nije cenjen odlukom drugostepenog suda. Stoga je revizijsko pozivanje tuženog na ovu bitnu povredu postupka osnovano.

Osnovano se u reviziji navodi da su nižestepeni sudovi pogrešno primenili materijalno pravo kada su obavezali tuženog da plati penale. Tužiocu pripada pravo na penale samo u situaciji da je i on u potpunosti ispunio ugovorene obaveze koje ni na koji način nisu ometale tuženog da blagovremeno izgradi i preda objekat.

Nižestepeni sudovi nisu utvrdili da li je tužilac saglasno članu 6. Ugovora predao svu dokumentaciju potrebnu za izgradnju objekta. Tuženi nije osporio da je tužilac predao glavni građevinski projekat, ali bez statičkog proračuna i detalja armature. Sporno je da li je tuženi mogao da otpočne izgradnju bez te dokumentacije, a što je od značaja za dospelost obaveze tuženog. Po utvrđivanju ovih činjenica sud će ceniti dospelost obaveze tuženog u pogledu predaje objekta i saglasno tome utvrditi od kada i da li tužiocu pripada pravo na obračun penala.

Zaključenim ugovorom od 2. III 2000. godine o zameni nepokretnosti i sporazuma od istog datuma stranke su ugovorile deviznu klauzulu. Polazeći od te činjenice tužilac prema tuženom ima samo devizno potraživanje, **a konverziju tog potraživanja u dinare ne može vršiti pre izvršenog plaćanja. Kako i sporedno potraživanje deli sudbinu glavnog duga, to se za neblagovremeno plaćene iznose deviznog duga može po tom osnovu obračunati domicilna kamata za period docnje.** To dalje znači da obračun koji je veštak iskazao u nalazu od 13. V 20002. godine nije u skladu sa zaključenim ugovorom i sporazumom i članom 395. ZOO. Prema citiranoj odredbi Zakona, ako navedena obaveza glasi na plaćanje u stranoj valuti njeno ispunjenje može se zahtevati u domaćem novcu prema kursu koji važi u trenutku ispunjenja obaveze, zbog toga je pogrešno primenjeno materijalno pravo kako se osnovano u reviziji ukazuje.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će naložiti veštaku da na sva neblagovremeno izvršena plaćanja od dana dospelosti plaćanja izvrši obračun domicilne kamate, da tužiočevo potraživanje iskaže u ugovorenoj valuti (sada euro), sa domicilnom kamatom, koje je tuženi dužan da plati u dinarskoj protivvrednosti. Ovo zbog toga što se ne može vršiti konverzija strane valute u dinare pre ispunjenja obaveze.

(Rešenje Vrhovnog suda Srbije, Rev. 3417/03 od 16. XII 2004)

DRŽANJE PSA U ZAJEDNIČKOM DVORIŠTU

Držanje psa u zajedničkom dvorištu moguće je samo uz saglasnost svih korisnika zajedničkog dvorišta.

Iz obrazloženja:

Tužbom osporenim drugostepenim rešenjem Gradskog veća grada Novog Sada br. II-020-6/2005-67 od 11. VII 2005. godine odbijena je kao neosnovana žalba tužioca K. M. izjavljena protiv rešenja Gradske uprave za inspeksijske poslove – Oblast inspekcije za zaštitu životne sredine broj XIV-501-687/05 od 9. VI 2005. godine, kojim ožalbenim prvostepenim rešenjem je naloženo tužiocu K. M. da ukloni svog psa iz zajedničkog dvorišta ili ako želi da ga drži može da ga drži isključivo u svom stanu, s tim da rok za izvršenje obaveze je 15 dana od dana prijema rešenja.

Protiv navedenog drugostepenog rešenja tužilac je pokrenuo upravni spor i u tužbi predložio da sud osporeno rešenje poništi obzirom da je P. A., koji je podneo prijavu protiv tužioca zbog držanja psa u zajedničkom dvorištu, dao saglasnost tu-

žiocu za držanje psa. Nadalje navodi da između njega i P. A. postoji nesporazum kojim je uređeno korišćenje dvorišta, te je određeno koji deo dvorišta isključivo koristi tužilac.

U odgovoru na tužbu tuženi je naveo da je u svemu postupio saglasno Odluci o uslovima za držanje i zaštitu domaćih životinja na teritoriji grada Novog Sada kada je tužiocu naloženo da ukloni svog psa iz zajedničkog dvorišta zgrade u N. S. u ul. A. Cesarca 8, jer je tokom postupka nesumnjivo utvrđeno da tužilac svog psa drži u delu zajedničkog dvorišta, a da ne poseduje saglasnost svih korisnika zajedničkog dvorišta. Ističe i da sporazum o korišćenju dvorišta između tužioca i P. A. nije pravno valjan, te predlaže da se tužba kao neosnovana odbije.

Ispitujući zakonitost tužbom osporenog drugostepenog rešenja na osnovu navoda tužbe, odgovora na tužbu i spisa predmeta, te odredaba člana 10. i člana 39. Zakona o upravnim sporovima ("Sl. list SRJ", br. 46/96) sud je našao da je tužba osnovana.

Članom 13. Odluke o uslovima za držanje i zaštitu domaćih životinja na teritoriji grada Novog Sada ("Sl. list grada Novog Sada", br. 8/94) je određeno da se u zajedničkom dvorištu može držati pas pod uslovima propisanim članom 12. iste odluke, samo ako postoji saglasnost svih korisnika zajedničkog dvorišta.

Preuranjen je zaključak tuženog i prvostepenog organa da nisu ispunjeni uslovi iz člana 13. pomenute Odluke da tužilac drži svog psa u dvorištu, iz razloga što nije utvrđeno prvostepenim rešenjem ko su sve korisnici predmetnog dvorišta i koji od korisnika nije saglasan da se pas drži u dvorištu. Usled ovih propusta činjenično stanje u prvostepenom rešenju je nepotpuno utvrđeno.

Osim toga, suprotno odredbi člana 235. stav 2. Zakona o opštem upravnom postupku ("Sl. list SRJ", br. 33/97 i 31/01), tuženi nije cenio žalbeni navod tužioca da je između njega i P. A. zaključen ugovor kojim se međusobno uređuje korišćenje dvorišta i da svaka strana ima svoj deo dvorišta, kao i jedan deo zajedničkog dvorišta, te da žalitelj svog psa drži u svom delu dvorišta. Naime, tuženi nije cenio pomenuti ugovor, odnosno pravnu valjanost i dejstvo tog ugovora na rešavanje predmetne upravne stvari. Ocenom tog žalbenog navoda koja je data u odgovoru na tužbu ne može se otkloniti propust tuženog, budući da razlozi na kojima se rešenje zasniva moraju – prema odredbama člana 196. stav 2. i člana 199. stav 2. u vezi člana 235. stav 1. Zakona o opštem upravnom postupku – biti sadržani u obrazloženju rešenja i ne mogu se davati naknadno.

(Presuda Okružnog suda u N. Sadu, U 327/05 od 27. X 2006)

PRAVO STANOVANJA I RAZVRGNUĆE IMOVINSKE ZAJEDNICE

U slučaju postojanja prava stanovanja mldb. dece na stanu koji je u suvlasništvu bivših bračnih drugova, razvrgnuće suvlasništva civilnom deobom je moguće samo uz utvrđenje ovog tereta na nepokretnosti koja je predmet javne dražbe.

Iz obrazloženja:

Rešenjem Opštinskog suda u N. S. određeno je razvrgnuće imovinske zajednice učesnika, prodajom na javnoj dražbi i deobom tako dobijenog novca srazmerno suvlasničkim delovima nekretnine – dvosobnog stana br. 27 površine 54,40 m² na IV spratu višestambene zgrade br. 2a na bul. K. M., upisane u zapisniku br. 281/43 Komisije za izlaganje na javni uvid podataka premera nepokretnosti k. o.

Novi Sad I od 27. IX 1993. godine, a na osnovu presude na osnovu priznanja posl. br. P 9504/03 od 16. XI 2004. godine, na kojoj su J. J. i J. R. suvlasnici svako u po 1/2 dela.

Shodno članu 194. st. 1. Porodičnog zakona, dete i roditelj koji vrši roditeljsko pravo, imaju pravo stanovanja na stanu čiji je vlasnik drugi roditelj deteta, ako dete i roditelj koji vrši roditeljsko pravo nemaju pravo svojine na useljivom stanu. Ovo pravo stanovanja deteta traje do punoletstva deteta (član 194. st. 2. Porodičnog zakona), a nemaju pravo stanovanja dete i roditelj ako bi prihvatanje njihovog zahteva za pravo stanovanja predstavljalo očiglednu nepravdu za drugog roditelja (član 194. st. 3. Porodičnog zakona).

U konkretnom slučaju, stranke koje su suvlasnici nepokretnosti čija se deoba traži, imaju maloletnu decu, koja prema izričitoj zakonskoj odredbi (čl. 194. Porodičnog zakona) imaju pravo stanovanja na predmetnom stanu do njihovog punoletstva, uz ograničenje iz stava 3. navedenog člana Porodičnog zakona. S obzirom na navedeno, prvostepeni sud je u ovom postupku prilikom odlučivanja morao imati u vidu ovo pravo mlđb. dece. Rešenjem o deobi odlučuje se ne samo o predmetu, uslovima, načinu deobe te pravima i obavezama zajedničara, već i o načinu ostvarivanja drugih prava na stvari koja je predmet deobe (član 154. Zakona o vanparničnom postupku). U slučaju utvrđenja da mlđb. deca stranaka imaju pravo stanovanja na predmetnom stanu, a iz dosadašnjeg toka postupka je očigledno da ona hoće utvrđenje ovog svog prava (deca stranaka su pokrenula parnični postupak za utvrđenje prava stanovanja), tada bi se, ukoliko se utvrdi da imaju pravo stanovanja, deoba nepokretnosti mogla odrediti samo uz postojanje ovog tereta, na koji način bi se, nakon prodaje stana, zaštitili interesi mlđb. dece. Stoga je ova činjenica bitna za odlučivanje o zahtevu predlagača, što protivnik predlagača osnovano ukazuje u žalbi, jer se radi o pravu na stvari koja je predmet deobe, a ne činjenica da li su mlđb. deca stranaka suvlasnici ili plodouživaoci na predmetnoj nepokretnosti, kako to prvostepeni sud pogrešno zaključuje.

Imajući u vidu napred rečeno, žalba protivnika predlagača je usvojena, a prvostepeno rešenje primenom člana 387. st. 1. tač. 3. ZPP-a, u vezi sa članom 30. st. 2. Zakona o vanparničnom postupku, ukinuto i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovni postupak.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će imati u vidu da deca stranaka, prema izričitoj zakonskoj odredbi, pod određenim uslovima (član 194. Porodičnog zakona), imaju pravo stanovanja na predmetnom stanu, činjenicu da su mlđb. deca pokrenula postupak radi utvrđenja prava stanovanja na predmetnoj nepokretnosti, te da od ove činjenice zavisi odluka o predlogu predlagača, jer bi u slučaju postojanja prava stanovanja dece deoba stvari bila moguća samo uz postojanje, odnosno utvrđenje ovog tereta na stvari koja je predmet javne dražbe, i to do punoletstva dece (član 194. st. 2. Porodičnog zakona), a što je značajno radi zaštite interesa mlđb. dece, pa će shodno navedenim odredbama zakona, te članu 215. st. 1. tač. 1. ZPP-a u vezi sa članom 30. st. 2. Zakona o vanparničnom postupku, ponovo odlučiti o predlogu protivnika predlagača za prekid postupka iz ovih razloga.

(Rešenje Okružnog suda u N. Sadu, Gž 4563/06 od 2. XI 2006)

RAZVOD BRAKA I DEOBA ZAJEDNIČKE BRAČNE IMOVINE

Kada je podneta tužba za razvod braka, a pokušaj mirenja nije uspeo, niti je uspela nagodba, sud u nastavku postupka ne može odlučivati o delu tužbenog

zahteva za deobu zajedničke imovine već će raspravljanje po tužbi za utvrđivanje i deobu zajedničke imovine stečene u braku izdvojiti u posebnu parnicu.

Iz obrazloženja:

Ako tužbu za razvod braka podnosi punomoćnik stranke, što je u konkretnom slučaju, za punomoćje u pogledu forme i sadržine važe odredbe člana 221. Porođičnog zakona, tj. isto mora biti overeno i izdato samo radi zastupanja u bračnom sporu uz navođenje vrste tužbe i osnova podnošenja tužbe, o čemu će prvostepeni sud voditi računa u nastavku postupka.

U konkretnom slučaju, tužilja je pokrenula postupak za razvod braka tužbom kojom je tražila da se brak razvede između parničnih stranaka, odluči o vršenju roditeljskog prava i načinu viđanja malodobnog deteta sa ocem, ovde tuženim, te je tražila da se utvrdi šta predstavlja zajedničku imovinu parničnih stranaka i deobu zajedničke imovine.

Kako je u konkretnom slučaju podneta tužba za razvod braka, a pokušaj mirjenja između parničnih stranaka nije uspeo, niti je nakon toga među parničnim strankama uspela nagodba, to prvostepeni sud u nastavku postupka ne može odlučivati o delu tužbenog zahteva za deobu zajedničke imovine, zbog čega će raspravljanje po tužbi za deobu imovine razdvojiti u posebnu parnicu.

Iz navedenih razloga, valjalo je uvažavanjem žalbe tuženog pobijano rešenje u navedenom delu ukinuti, a primenom člana 387. stav 1. tačka 3. ZPP-a i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovni postupak.

(Rešenje Okružnog suda u N. Sadu, Gž 6156/06 od 2. XI 2006)

STICANJE ZAJEDNIČKE IMOVINE U VANBRAČNOJ ZAJEDNICI I BRAČNE SMETNJE

Kada u trenutku zasnivanja vanbračne zajednice i u momentu sticanja nepokretnosti (imovine) postoji bračna smetnja, tada se ne mogu primeniti odredbe o zajedničkom sticanju imovine vanbračnih drugova.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, otac tuženih, sada pokojni S. S. je bio vlasnik stambene zgrade u V., u Ulici sportskoj 23, koju je kupio ugovorom 18. XII 1965. godine i finansirao je delom u gotovom novcu, delom putem kredita i sredstvima zajma, realizovanog preko Fonda za stambenu izgradnju. S. S. je bio građevinski radnik, zaposlen u raznim građevinskim firmama. Živeo je u N. S. i bio u braku sa D. S., majkom tuženih, koja je preminula 14. VII 1988. godine. S. S. je od 1962. godine do smrti 7. VI 1995. godine živeo u zajednici sa tužiljom, s tim što je često odsustvovao i tužilja u početku nije ni imala saznanje da je u braku. Godišnje odmori i praznike provodio je u Makedoniji sa porodicom, izdržavao ćerke, pomagao finansijski suprugu koja je preko njega ostvarivala i pravo na zdravstvenu zaštitu. Tužilja je tokom vanbračne zajednice sa sada pokojnim S. S. takođe bila u braku iz koga ima ćerku, a brak je trajao do smrti supruge. Tužilja je 1986. godine od Zajednice penzijskog i invalidskog osiguranja dobila na korišćenje garsonjeru u N. S. koju je otkupila ugovorom od 12. X 1994. godine, zatim poklonila ćerki 12. X 1995. godine, a ćerka je prodala 10. VI 1996. godine.

Na utvrđeno činjenično stanje nižestepeni sudovi su pravilno primenili materijalno pravo odbijajući tužbeni zahtev za utvrđenje suvlasničkog udela tužilje od

1/2 na porodičnoj stambenoj zgradi u V. i izdvajanje ovog dela nepokretnosti iz zaoštavštine sada pok. S. S. po osnovu sticanja u vanbračnoj zajednici. Navodi revizije o pogrešnoj primeni materijalnog prava nisu osnovani.

Odredbom čl. 16. ranije važećeg Zakona o braku i porodičnim odnosima ("Sl. glasnik SRS", br. 22/80... "Sl. glasnik RS", br. 29/01), koji se primenjuje na osnovu čl. 357. stav 2. i 3. Porodičnog zakona ("Sl. glasnik RS", br. 18/05) je propisano da je vanbračna zajednica izjednačena sa bračnom u pogledu prava na međusobno izdržavanje i drugih imovinsko-pravnih odnosa pod uslovima i na način propisan ovim zakonom, s tim da vanbračna zajednica ne proizvodi navedena dejstva ukoliko su u vreme njenog zasnivanja postojale sledeće bračne smetnje: bračno; krvno srodstvo, srodstvo zasnovano putem usvajanja, duševna bolest i nesposobnost za rasuđivanje, osim ako je neka smetnja u međuvremenu prestala.

U trenutku zasnivanja zajednice života tužilje i sada pokojnog S. S., kao i u trenutku sticanja nepokretnosti u V. koja je predmet spora u delu pobijanom revizijom, u odnosu na oba partnera je postojala bračna smetnja, koja je isključivala postojanje vanbračne zajednice i njena imovinsko-pravna dejstva. Osim toga, karakter zajednice života i volja tužilje i sada pokojnog S. S. tokom zajednice života nije bila usmerena na sticanje zajedničke imovine. Naprotiv, utvrđeno je njihovo obostrano samostalno istupanje u imovinskim odnosima i to sada pokojnog S. S. u vezi sticanja kuće u V. i neprekinutih imovinskih odnosa sa porodicom u Makedoniji i tužilje u vezi sticanja i raspolaganja garsonjerom u N. S.. Stoga nisu osnovani navodi revizije da se na sporni imovinskopravni odnos u vezi nepokretnosti u V. treba primeniti pravila o sticanju zajedničke imovine u vanbračnoj zajednici. Nisu od uticaja ni navodi revizije o prestanku bračne smetnje smrću supruge tužilje i supruge sada pokojnog S. S. tokom 1988. godine i trajanju vanbračne zajednice narednih sedam godina do smrti S. S. Prema čl. 385. stav 3. ZPP, revizija se ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Osim toga, prestanak bračnih smetnji 1988. godine prema okolnostima konkretnog slučaja ne utiče na imovinski režim nepokretnosti stečene 1965. godine.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 2265/05 od 28. IX 2006)

RADNOPRAVNA ZAŠTITA SINDIKALNIH PREDSTAVNIKA

Tužilac kao sindikalni predstavnik nije mogao biti proglašen "tehnološkim viškom", niti dobiti otkaz ugovora o radu.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilac je bio u radnom odnosu kod tuženoga od 12. XII 1979. godine. Dana 23. VIII 2002. godine tužilac je izabran za predsednika sindikata A.D. "B", Fabrika šećera "N", koji je od 28. V 2002. godine upisan u registru sindikalnih organizacija Ministarstva za rad i zapošljavanje R. Srbije. Rešenjem tuženog od 29. VIII 2003. godine tužiocu je otkazan ugovor o radu zbog tehnoloških, ekonomskih i organizacionih promena i utvrđen mu je prestanak radnog odnosa sa 31. VIII 2003. godine.

Na utvrđeno činjenično stanje pravilno su nižestepeni sudovi primenili materijalno pravo poništavajući odluku o prestanku radnog odnosa tužioca, nalaganjem reintegracije i obavezivanjem tuženog na naknadu štete u vidu izgubljene zarade tužioca i uplatu doprinosa.

Navodi revizije o pogrešnoj primeni materijalnog prava nisu osnovani.

Odredbama čl. 51. Opšteg kolektivnog ugovora ("Sl. glasnik RS", br. 22/97, 21/98, 31/01) važećeg u vreme donošenja osporene odluke tuženog bilo je propisano da predsenik, član organa organizacije sindikata, predsednik podružnice (predstavnicu organizacije sindikata), za vreme obavljanja funkcije, ako postupa u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom, ne može da se rasporedi na drugo radno mesto, ako je to za njena nepovoljnije i da se utvrdi prestanak potrebe za njegovim radom ili da se na drugi način stavi u nepovoljan položaj.

Citirane odredbe, prilikom preispitivanja pred Ustavnim sudom nisu ocenjene nesaglasnim Ustavu i zakonu. Odlukom Ustavnog suda RS I U. 52/99 od 1. VII 1999. godine ("Sl. glasnik RS", br. 53/99) i ispravkom ove odluke ("Sl. glasnik RS", br. 12/00) je utvrđeno da nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom samo deo člana 51. Opšteg kolektivnog ugovora, kojim se zaštita sindikalnim predstavnicima pružala i dve godine po prestanku funkcije. Stoga su neosnovani navodi revizije da je pobijana odluka zasnovana na propisu koji je Ustavni sud ocenio nesaglasnim Ustavu i zakonu.

Nezakonitost odluke o prestanku potrebe za radom tužioca i prestanku radnog odnosa, proizilazi takođe i iz Konvencije MOP-a br. 135. o zaštiti i olakšicama koje se pružaju predstavnicima radnika u preduzeću i Preporuci br. 143 o radničkim predstavnicima (odeljak III tač. 5) po kojima radnički predstavnik uživa zaštitu od svakog štetnog postupka po njih, posebno od otpuštanja s posla. Navedena Konvencija je ratifikovana zakonom ("Sl. list SFRJ", br. 14/82).

Zbog iznetih razloga, tužilac, kao sindikalni predstavnik, nije mogao biti proglašen viškom zaposlenih niti dobiti otkaz ugovora o radu po ovom osnovu, usled čega je pravilno pobijanom odlukom poništena odluka o prestanku radnog odnosa tužioca, naložena njegova reintegracija i tuženi obavezan na naknadu štete tužiocu u smislu čl. 96. Zakona o radu ("Sl. glasnik RS", br. 70/01, 73/01).

Nisu od uticaja navodi revizije o postojanju drugog pravnog osnova za prestanak radnog odnosa tužiocu, jer osporena odluka tuženog ne sadrži drugi otkazni razlog za prestanak radnog odnosa.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 1042/05 od 14. XI 2006)

RAZREŠENJE SA FUNKCIJE DIREKTORA

Odsustvo tužioca, kao direktora, u vanrednim okolnostima bombardovanja od strane vojske NATO pakta, predstavlja legitiman osnov za njegovo razrešenje sa funkcije direktora aerodroma.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilac je odlukom Upravnog odbora tuženog od 28. I 1999. godine imenovan na poslove direktora tuženog, na mandatni period od 4 godine. Počev od 24. III 1999. godine tužilac je koristio 3 dana godišnjeg odmora. Tužilac je napustio zemlju 23. III 1999. godine, jer je bio učesnik u delegaciji Nacionalne selekcije Jugoslavije igrača do 14 godina na međunarodnom turniru u hokeju na ledu koji se održavao u Češkoj od 24. III do 27. III 1999. godine. Po isteku 3 dana godišnjeg odmora tužilac se nije javio na rad, već se 1. IV 1999. godine telefonom javio V. S., zaposlenom kod tuženog, i tražio da mu se produži godišnji odmor, ali V. S. je rekao da nije ovlašćen za to. Dana 2. IV 1999. godine Upravni odbor tuženog je doneo spornu odluku br. 12-99, na osnovu čl. 65. tač. 4. Statuta, kojom je tužilac razrešen dužnosti direktora zbog neizvršavanja

obaveza od 29. III 1999. godine. Istovremeno sa ovom doneta je odluka o radnoj obavezi tužioca, kao i ostalih zaposlenih. Tužilac se ponovo javio telefonom 6. IV 1999. godine, razgovarao sa V. S. koji ga je obavestio o odluci Upravnog odbora i da je on (V.) postavljen za v.d. direktora i još da ima problema, da je bila policija, da su otvorili kancelariju tužioca, da svi zaposleni dežuraju i da je svih 24 sat na aerodromu pokriveno dežurstvom. Pitao je tužioca kada će doći, a tužilac je rekao da ne bi da dolazi da mu dete gleda strahote rata. Tužilac se javio na posao 8. IV 1999. godine. Nakon toga, tuženi je sproveo disciplinski postupak protiv tužioca i od 14. IV 2000. godine je doneta prvostepena odluka kojom je tužiocu izrečena mera prestanak radnog odnosa, ali po prigovoru tužioca, Upravni odbor je istu preinačio na razrešenje sa mesta direktora bez neizvršavanja dužnosti i tužilac je vraćen na radno mesto referenta za opšte poslove i aerodrom.

Polazeći od navedenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je izveo pravni zaključak o zakonitosti sporne odluke tuženog br. 12-99 od 2. IV 1999. godine o razrešenju tužioca sa poslova direktora i ovaj sud nalazi da je isti pravilan.

Prema odredbi čl. 50. tač. 12. Statuta tuženog od 14. XII 1997. godine, Upravni odbor imenuje i razrešava dužnosti direktora tuženog, ocenjuje njegov rad i utvrđuje njegovu zaradu, a prema čl. 65. tač. 4. Statuta direktor može biti razrešen dužnosti i pre isteka vremena na koje je imenovan u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Naime, ispitujući zakonitost sporne odluke prvostepeni sud je imao u vidu i činjenicu da je sporna odluka doneta u vreme proglašenog ratnog stanja u zemlji, koju i ovaj sud smatra relevantnom, jer tužilac je bio direktor. Za odsustvo sa posla i neizvršavanje poslova direktora od 29. III 1999. godine tužilac nema nikakav opravdavajući razlog, a kako se 1. IV 1999. godine javio telefonom sa zahtevom za produženje godišnjeg odmora, bilo je za tuženog očigledno da je njegov povratak neizvestan, pa ovaj sud nalazi da je opravdano Upravni odbor tuženog reagovao 2. IV 1999. godine donošenjem odluke o razrešenju tužioca sa poslova direktora i imenovanju v.d. direktora, što je bilo neophodno da bi se u uslovima ratnog stanja organizovao rad i preduzimale potrebne radnje (radna obaveza zaposlenih, dežurstvo na aerodromu i drugo). Dakle, činjenica odsustva tužioca u vanrednim okolnostima predstavljala je legitiman osnov da Upravni odbor tuženog, kao ovlašćeni organ, analognom primenom čl. 65. tač. 4. Statuta donese spornu odluku, te stoga i ovaj sud nalazi da je ista zakonita.

Žalbeni navod tužioca u pogledu pogrešne primene odredaba Statuta tuženog je neosnovan. U žalbi tužilac insistira da primenjeni osnov za razrešenje Statut ne predviđa kao osnov za razrešenje, što je neprihvatljivo iz napred navedenih razloga. Takođe, žalbeni navod da je tužilac u spornom periodu bio bolestan i da raspolaze lekarskim izveštajem od 1. IV 1999. godine koji je izdala dr N. A., član iste delegacije kao i tužilac, nema značaja jer se tužilac 1. IV 1999. godine telefonom javio V. S. i tražio produženje godišnjeg odmora, a u izveštaju konstatovana bolest akutnog bronhitisa ne predstavlja opravdanje za odsustvo od 29. III 1999. godine. Osnovan je, ali nije relevantan žalbeni navod da se prvostepeni sud bavio u pobijanoj presudi postupkom vođenim radi utvrđivanja disciplinske odgovornosti tužioca. Tačno je da nisu predmet ovog spora odluke o disciplinskoj odgovornosti tužioca i s tim u vezi nepotrebno je bilo pozivanje prvostepenog suda, pa sada žalbe, na odredbu čl. 108. tač. 1. Zakona o radnim odnosima ("Sl. glasnik RS", br. 55/96), jer ta odredba reguliše prestanak radnog odnosa zaposlenog nezavisno od njegove volje zbog neopravdanog odsustva s posla pet radnih dana uzastopno, od-

nosno sedam radnih dana s prekidima u toku tri meseca. Dakle, ovde nije reč o prestanku radnog odnosa tužioca već o njegovom razrešenju sa dužnosti direktora i stoga je njegovo odsustvo u spornom periodu cenjeno u kontekstu potrebnog pristustva direktora u tadašnjim vanrednim okolnostima.

(Presuda Okružnog suda u N. Sadu, Gž 380/06 od 2. XI 2006)

ISPLATA REGRESA ZA KORIŠĆENJE GODIŠNJEG ODMORA

Pravo na regres je akcesorno pravo i zavisi od prava na godišnji odmor.

Ako je zaposleni koristio godišnji odmor nakon stupanja na snagu pojedinačnog kolektivnog ugovora kojim je predviđeno pravo zaposlenih na isplatu regresa, tada zaposleni ima pravo na puni iznos regresa.

Isplata regresa je dospelala momentom korišćenja godišnjeg odmora.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju kod tuženog je zaključen Pojedinačni kolektivni ugovor (PKU), koji je u smislu odredbe čl. 160. stupio na snagu 11. VIII 2003. godine, i kojim je odredbom čl. 102. predviđeno pravo zaposlenih tuženog na isplatu regresa za godišnji odmor i to u iznosu od jedne prosečne mesečne zarade u privredi Republike prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa za poslove statistike. PKU koji je važio pre nije predviđao pravo na regres.

Naime, regres je novčani iznos tj. primanje zaposlenog **za pokriće troškova korišćenja godišnjeg odmora**. Zato je pravo na regres akcesorno i zavisi od prava na godišnji odmor. Može ga ostvariti zaposleni koji ima pravo na godišnji odmor. Zaposleni koji ima pravo na puni godišnji odmor ima pravo na puni iznos regresa, a zaposleni koji ima pravo na srazmerni godišnji odmor ima pravo na srazmerni iznos regresa.

Zakon o radu, odredbama čl. 52. do 60. reguliše godišnji odmor, pored ostalog, odredbom čl. 55. srazmeran deo godišnjeg odmora, a odredbom čl. 56. korišćenje godišnjeg odmora u delovima.

S obzirom na sve navedeno, tužioci imaju pravo na isplatu regresa za godišnji odmor za 2003. godinu samo pravnim osnovom koji daje odredba čl. 102. PKU tuženog i to ako su taj godišnji odmor koristili nakon stupanja na snagu PKU. U konkretnom slučaju je dosuđenje i odluka u pobijanom usvajajućem delu doneta upravo prema navedenom. Za ceo iskorišćen godišnji odmor nakon stupanja na snagu PKU pripada ceo iznos regresa. Ako je deo godišnjeg odmora korišćen pre stupanja na snagu PKU nema osnova za isplatu regresa, ali za deo iskorišćen nakon stupanja na snagu PKU pripada srazmeran deo regresa. Dakle, sve prema principu srazmernosti korišćenja godišnjeg odmora, tj. korišćenja godišnjeg odmora u delovima koji je ustanovljen Zakonom o radu, a time i srazmernosti regresa koje pravo je vezano za godišnji odmor.

S obzirom na navedeno žalbeni navodi tuženog nisu osnovani. Tuženi u žalbi daje pravnu interpretaciju prava na regres i prava na isplatu istog koju ovaj sud ne prihvata. Ne može se tuženi osloboditi obaveze utvrđene u PKU isticanjem nedostatka sredstava i uskratiti tužiocima da ostvare pravo utvrđeno samim PKU, a što se tiče dospelosti isplate regresa isti je dospeo momentom korišćenja godišnjeg odmora, upravo saglasno njegovoj prirodi, tj. svrsi.

(Presuda Okružnog suda u N. Sadu, Gž 1545/06 od 16. XI 2006)

Prvostepeni izvršni sud je dužan da proveriti, pre donošenja rešenja o izvršenju, da li je izvršna isprava pravosnažna i da li je protekao rok za dobrovoljno ispunjenje obaveze.

Iz obrazloženja:

Uvidom u spise predmeta, ovaj sud je našao da je izvršni poverilac uz predlog za dozvolu izvršenja priključio izvršnu ispravu – rešenje Opštinskog suda u B. P. kojim je izvršnom dužniku naloženo ispunjenje određenog potraživanja. Imajući u vidu da je navedeno rešenje snabdeveno samo klauzulom pravosnažnosti, a ne i izvršnosti, dovedeno je u sumnju da li je na osnovu navedene izvršne isprave prvostepeni sud mogao dozvoliti izvršenja. Ovaj sud je takođe cenio činjenicu da pobijano rešenje nije doneto u propisanom obliku budući da štambilj suda ne sadrži potpis sudije koji je odluku doneo, kao ni pečat suda.

Iako iz odredbe člana 50. stav 1. ZIP-a proizilazi da se uz predlog za izvršenje, kada se podnosi sudu koji je odlučivao u prvom stepenu, ne mora dostaviti izvršna isprava na koju je stavljena potvrda izvršnosti, to ne oslobađa prvostepeni sud obaveze da proveriti ne samo da li je izvršna isprava pravosnažna već i da li je izvršna, odnosno da li je nakon nastupanja pravosnažnosti protekao rok za dobrovoljno ispunjenje obaveze.

Kako u spisima ne postoji službena beleška niti bilo kakav drugi trag o tome da je prvostepeni sud izvršio proveru izvršnosti rešenja na osnovu koga je dozvolio izvršenje, ovaj sud smatra da se nisu ispunili uslovi za donošenje pobijane odluke, shodno čemu je primenom čl. 387. tač. 3. ZPP-a u vezi sa čl. 14. i 27. ZIP-a odlučio kao u izreci rešenja.

(Rešenje Okružnog suda u N. Sadu, Gž 6559/06 od 22. 11. 2006)

OBUSTAVA IZVRŠNOG POSTUPKA

Kada se u izvršnom postupku postavi zahtev za deobu zajedničke nepokretnosti, tada izvršni sud je dužan da obustavi izvršni postupak i po pravosnažnosti rešenja odredi nastavak po pravilima vanparničnog postupka.

Iz obrazloženja:

U ovoj pravnoj stvari O. V. kao predlagač je 13. IV 2006. podneo predlog protiv označenih lica radi deobe zajedničke nepokretnosti putem javne prodaje.

Imajući u vidu navedeno i sadržinu predloga, radi se o predlogu iz člana 149. ZVP, radi deobe zajedničke stvari, o osnovanosti čega odlučuje vanparnično odeljenje prvostepenog suda. Zato je prvostepeni sud propustio da postupi analogno članu 19. Zakona o parničnom postupku, obustavi izvršni postupak i po pravosnažnosti rešenja odredi nastavak po pravilima vanparničnog postupka.

Kako je pobijano rešenje doneto uz bitnu povredu iz člana 361. stav 1. u vezi člana 15. stav 1. ZPP i člana 27. ZIP-a, na osnovu člana 387. stav 1. tačka 3. ZPP-a, žalba je usvojena i prvostepeno rešenje ukinuto.

U ponovljenom postupku sud će imati u vidu rečeno, odlučiće rešenjem o obustavi postupka i nakon njegove pravosnažnosti predmet dostaviti vanparničnom odeljenju istog suda na dalji postupak.

(Rešenje Okružnog suda u N. Sadu, Gž 2522/05 od 23. XI 2006)